

Blijf bij de feiten, ook voor het gerecht...

De bezoeker die een rechtbank betreedt en een zaak bijwoont, ervaart een rechtszaak als een vastomlijnd proces met eigen regels en een eigen werkelijkheid waarin verschillende partijen al dan niet vergezeld van een advocaat uitgaan van hun gelijk en waarin de rechter uiteindelijk beslist over de ingebrachte stellingen en vonnist vanuit zijn rechterlijk oordeel. Zo ervaart hij de juridische werkelijkheid en die verschilt nogal van die van de Register-Expert, zo bleek op het seminar 'Overleef een optreden voor de rechtbank' op 17 september in Hotel de Witte Bergen in Eemnes.

Tekst: Edith Ufkes

Foto: Raphaël Drent

Wie als deskundige gevraagd wordt de feiten uiteen te zetten in een rechtszaak, ervaart een andere realiteit: een zaak die lijkt te staan als een huis kan aan elkaar hangen door latjes, bordkarton en touwtjes en het is dan aan de gerechtelijk deskundige om een oordeel te geven over het metselwerk, aldus spreker Ben Slijk op het seminar. Het seminar werd op 17 september als eerste in een reeks van drie georganiseerd door het NIVRE in samenwerking met het Juridisch Postacademisch Onderwijs van de Universiteit Leiden in Hotel De Witte Bergen in Eemnes.

Register-Experts kunnen gevraagd worden om in een rechtszaak op te treden. Rechters zijn niet in staat vanuit hun deskundigheid te bepalen wat werkelijk is en wat niet in bijvoorbeeld schadegevallen, maar beslissen over wat bewezen kan worden verklaard en wat niet in een bepaalde zaak en vonnissen daarnaar. Een deskundigenrapport kan als bewijs dienen. Rechters zijn bij het vormen van

hun oordeel vaak afhankelijk van experts. Maar, werd er vroeger in de rechtbank een boekje of lijstje met vaste namen van eerder gebruikte deskundigen uit de la gehaald, sinds 2007 bestaat het Landelijk Register van Gerechtelijk Deskundigen dat alleen toegankelijk is voor gekwalificeerde deskundigen. Die kwalificering behelst niet alleen de erkenning door een beroepsorganisatie zoals het NIVRE, maar ook een proeve van voldoende juridische kennis om de 'werkelijkheid van de rechtbank' te begrijpen.

Addertjes

De belangstelling om toegelaten te worden tot het Register is groot, dat bleek uit de opkomst van Register-Experts aan het seminar. Ger Koestering, bedrijfsschade-expert en lid van het Dagelijks Bestuur van het NIVRE, liet in zijn presentatie 'Addertjes onder het expertisegras' zien dat de maatschappij claimsfähiger is geworden, dat dus vaker de gang naar de rechter wordt gemaakt en dat er

steeds vaker een beroep wordt gedaan op schade-experts om een toelichting te geven op een schadezaak als gerechtelijk deskundige. Dat er andere eisen aan het rapport van de schade-expert worden gesteld in de rechtszaal dan de expert van opdrachtgevers gewend is, heeft, zo liet Koestering zien, te maken met informatiebehoefte van de rechter. Experts moeten er dus voor zorgen dat hun rapport aansluit bij het formele juridische kader, dat hun waarnemingen en oordeel zijn te herleiden tot aanwijsbare stukken en dat schattingen en uitspraken over causaliteit en schadeomvang goed zijn gemotiveerd. Daarnaast moeten alle stukken aan beide partijen worden voorgelegd en moeten deze partijen worden gehoord. Belangrijk is verder dat experts geen uitspraken doen over zaken die niet op het terrein van hun deskundigheid liggen en dat men



zich niet te veel richt naar het belang van de opdrachtgever maar objectief is volgens de gedragscode van de beroepsorganisatie.

Dood door schuld?

Geen makkelijke opgave omdat het recht niet alleen tot doel heeft de waarheid naar boven te halen maar ook tot een redelijke beslissing voor beide partijen te komen. Peter Vos, docent aan de opleiding Gerechtelijk Deskundige en dagvoorzitter van het seminar, liet zien dat de werkelijkheid van de schade-expert anders kan zijn dan die in de ogen van juristen. De doelstelling van de opleiding, die door Vos veelvuldig gepromoot werd tijdens de lezingen, is dan ook om de schade-expert vertrouwd te maken met het juridische kader waarbinnen het geschil wordt beslecht en om te overzien wat de gevolgen zijn van een onzorgvuldig opgesteld deskundigenbericht. Vos vertelde dat de meeste zaken binnen het civiel recht zullen worden geregeld, wanneer het gaat om een wanprestatie bijvoorbeeld, maar dat een enkele keer ook het strafrecht om de hoek komt kijken. Als voorbeeld haalde hij een persoonlijke ervaring aan. Bij de brand in De Punt zijn drie brandweerlieden

omgekomen, waaronder de zwager van zijn schoonzoon. Wanneer er sprake zou zijn van brandstichting, die zou blijken uit het rapport van de deskundige, dan zou er tevens sprake zijn van 'dood door schuld' en dan komt de zaak voor de strafrechter. De betekenis van het deskundigenbericht zou hierin dus cruciaal kunnen blijken te zijn.

Persoonlijke aanval

Eenmaal in de rechtbank kan de deskundige een voortreffelijk rapport laten zien waarmee hij de rechter kan helpen aan de waarheid. Toch kan hij alsnog onderuit gaan als hij wordt geconfronteerd met een gehaaide advocaat van de tegenpartij. Ard van der Steur, docent burgerlijk- en ondernemingsrecht bij de Moot Court van de Universiteit Leiden, speelde die rol in een onderhoudende bijdrage. Van der Steur was voorheen partner bij Nauta Dutilh en gaf een inkijkje in de trucs die een advocaat kan uithalen om de waarde van een deskundigenbericht onderuit te halen. Hij gaf een voorbeeld in een zaak over een medische fout waarin een arts een tijdstip in zijn rapport later had veranderd. Het rapport waar verder niet veel op aan te merken was,

was daardoor kwetsbaar geworden. Ook kunnen experts in hun enthousiasme kleuring geven aan de rapportage waardoor zij eveneens makkelijk onderuit te halen zijn. Dat zoiets hele nadelige gevolgen kan hebben, liet Van der Steur overtuigend zien: de expert kan hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld en de rekening gepresenteerd krijgen bij fouten in het rapport, tot een beslaglegging aan toe. Wanneer er werkelijk niets op een rapport is aan te merken dan rest de advocaat nog maar één ding: de persoonlijke aanval: "U zegt dat u deskundig en ervaren bent, maar komen deze zaken dan vaak voor?" En als het antwoord daarop negatief blijkt te zijn: "Hoe kunt u dan ervaren zijn?" Kortom: in het rapport moet de nadruk liggen op de feiten. Een ander advies luidde: laat het rapport altijd nog even lezen aan een derde.

Bewijslast

Tot slot liet mr. Husson, raadsheer aan het gerechtshof van Den Haag, in zijn presentatie zien welke procedure voorafgaat aan een deskundigenbenoeming, met welke proceshandelingen deskundigen te maken krijgen en hoe bewijs is opgebouwd en wat bewijslast inhoudt. Van belang voor deskundigen is dat wanneer zij zich beroepen op een bepaalde stelling of feit, zij ook de bewijslast ervan dragen. Ook op de totstandkoming van het bericht ging hij nader in en op de bevoegdheid van de rechter om vrij met het bericht om te gaan. Gaat hij tegen het bericht in, dan dient hij dat uiteraard te motiveren, tevens kan voor een alternatieve oplossing gekozen worden door de rechter. Register-Experts die gevraagd willen worden om in bepaalde zaken als gerechtelijk deskundige op te treden en dus geregistreerd worden, kunnen daarvoor de opleiding aan de Universiteit Leiden volgen. Er is in 2007 een register opengesteld voor Gerechtelijk Deskundigen, zie www.lrgd.nl. ●



V.l.n.r.: Mr. L. Husson, Gerard Böttcher, Ben Slijk, Peter Vos en Ger Koestering.